

מרציפנים

הבימח
התיאטרון הלאומי

מחזה מאת: מאיה הפנר
בימוי: מור פרנק

מרציפנים

קומדיה מרה מאת מאיה הפנר

בימוי: מור פרנק

עיצוב תפאורה: אלכסנדרה נרדי

מוסיקה: דניאל סלומון

עיצוב תאורה: רוני כהן

עיצוב תלבושות: ארנה ברנט שמעוני

עוזרת במאי: נועה בן יונה

משתתפים:

עדה ליא קניג

רחל גילת אנקורי

מני אורי הוכמן

עמליה ריקי בליך

מנהלות הצגה: יעלי פורת ונועה בן יונה

הצגה ראשונה: 22.11.2023

משך ההצגה: שעה ו-15 דקות (ללא הפסקה)

עריכת תכניה: רמי סמו

צילום סטילס: רדי רובינשטיין

צילום תמונות כריכה: משה נחומוביץ'

עיצוב לוגו בכריכה: אור אטיאס

עיצוב תכניה: דפנה זילברשטיין

ליא קניג

גילת אנקורי

אורי הוכמן, ריקי בליך

גילת אנקורי, ליא קניג

המחזה

עדה, אלמנתו של איש התיאטרון הנערץ שמואל המרשלג, שוקדת על ההכנות לקראת ערב הוקרה לזכרו. ההתרגשות מתחלפת בייאוש כשמתחוויר לה שקשיים כלכליים מאיימים על קיומו של האירוע. רחל בלון, כוכבת במה לשעבר ומי שהייתה המאהבת של המנוח, מציעה לעדה מימון מלא של האירוע, ובתמורה היא דורשת לעמוד במרכזו. עדה נקרעת בין תשוקתה לקיים את האירוע הנוצץ ואף לזרוח בו, לבין התיעוב שהיא חשה כלפי האויבת הנצחית שלה. שתי הדיוות יוצאות לקרב אכזרי על זכרו של המת, שבמהלכו מתעוררים כל השדים מן העבר.

מתכון למרציפן של עדה

החומרים:

200 גרם שקדים

350 גרם סוכר

1 1/2 כוסות מים

2 כפיות לימון

סקיצות לתלבושות: ארנה ברנט שמעוני

ההכנה:

חלטי את השקדים במים חמים עד שהקליפה העליונה יורדת. שימי אותם במקום קריר, למשך רגעים אחדים. יבשי היטב וטחני. הרתיחי את המים עם הסוכר עד שיסמיך, הכניסי את השקדים הטחונים לסירוף ובחשי. הוסיפי תוך בחישה שתי כפיות לימון. השאירי את העיסה להתקשות וליהפך לבצק. מן הבצק הזה צרי צורות שונות והניחי במקום קריר.

פורסם בעיתון "למרחב", 8.12.1966

גילת אנקורי, ריקי בליך

מילים הן נחמה גדולה.

אבא שלי אהב מאוד לספר סיפורים. בהיותו סופר וקולנוען זכה במהלך חייו לספר את סיפוריו לקהל הרחב, אבל מעבר למלאכת הקולנוע הכל כך מורכבת היו גם ה"סתם סיפורים", אלו שליוו את היוםיומים ואת הילדות שלי. בדיעבד, וממרחק השנים, אני יודעת שזיכרונותי היקרים והחשובים ביותר סובבים סביב סיפורים. אבא שלי סיפר לי סיפורים, תמיד, סיפורים שהוא עצמו המציא, סיפורים שכתבו אחרים, הוא סיפר לי בארוחות הבוקר בעודו עומד ליד תנור הבישול ומכיין לי חביתה, והקריא לי בתענוג גדול ספרים לפני השינה. במיוחד אהבתי כשסיפר לי שוב ושוב על "אלף לילה ולילה", בעיקר את סיפור המסגרת שהקסים אותי כל כך - איך שחרזדה דוחה בערמומיות את הוצאתה הממשמת להורג דרך הסיפורים המרתקים שהיא מספרת לבעלה, המלך שאהריא, לילה לילה לפני השינה. איזה דבר. איזה כח אדיר יש בסיפור, הנה, גם את המוות הוא יודע לנצח אם משתמשים בו נכון. כשהייתי בת 35, תסריטאית טלוויזיה וכבר אמא בעצמי, נפגע אבא שלי בראשו. זו טרגדיה שהתחילה כמעט בהיחבא, התגנבה מאחורי גבנו והתדרדרה לאט באופן כמעט בלתי מורגש. לקח זמן עד שהבנו שהאיש הזה, ראש משפחתנו הקטנה, הולך ושוקע למקום פנימי בו אין לו יותר אפשרות לשלוח מילים ולתקשר כהלכה. הדיבור התבלגן, הכתיבה נעלמה. כשהבנו, כשאובחנו, זה היה כבר מאוחר מדי, לא היתה דרך לטפל בפגיעה ובאימה גדולה למדנו שאנחנו צועדים בדרך אכזרית ורעה שסופה אובדן מוחלט. זה לקח עוד שנים, שנים של התדרדרות, של אובדנים נעמרים ויכולות שנחלשות ונעלמות.

פגיעת ראש מצריכה טיפול מורכב, אין יום הדומה לקודמו, הטיפול בדרך כלל כולל אשפוז, אבל אמא שלי, אהובת ליבו של אבא שלי, אישה עקשנית שאין כמותה, גמרה בליבה לטפל בו בביתם, עד הסוף, בכל מחיר, יהיה מה שיהיה. וכך הפך בית הוריי למחלקה סיעודית קטנה, וכולנו, גם אבא שלי שבשלב הזה כבר היה אבוד בתוך עצמו, ניסינו לעשות הכי טוב שאפשר בכלים ששימשו אותנו/אותו כל חייו. וההכי טוב הזה, ההכי טוב עליו הוא עצמו גידל אותי, היו המילים, אלו שאזלו ממנו עכשיו. מילים, סיפורים, הומור. הבריחה האולטימטיבית, הנחמה הגדולה. אפשר לצחוק, צריך לצחוק, מותר להגיד הכל, הכי כיף ומשחרר זה להיות לא פוליטיקלי קורקט. מילים הן פלא, הומור הוא שחרור, דמיון הוא תרופה. זו היתה דרכו ואותה הוריש לי. את "מרציפנים" כתבתי מתוך ליבה של האימה, החרדה, קשיי היום יום, הכאב על המעט שנותר ותוך הבנה שתכף יבוא האובדן הסופי והמוחלט. איך מתכוננים לאובדן כל כך קשה? ביקשתי בתוכי דרמה דומסטית גדולה לברוח אליה, את האלף לילה ולילה שלי שייקח אותי מהכאב אך ישאיר את החיבור אל אבא שלי ולמלאכה שלימד אותי, פתוח חי ומתקשר, גם אחרי שילך. הגרסה הראשונה אם כך נכתבה בשנה האחרונה לחייו, סוג של שיר ערש פנימי שמנסה להנכיח, דרך דמותה של עדה הנאחזת, את הצער האולטימטיבי, חסר הגבולות, הנרקסיסטי והבוטה על האובדנים שכבר קרו וזה שממשמש. מולה התייצבה רחל, דמות שלכאורה יודעת לשחרר, לעבוד עם הקיים, להקבל הפסדים ואבל כחלק מהחיים ולהיבנות דרכם מחדש. ובתווך בין שתיהן, עמליה, שבמהלך המחזה הזה מאבדת את תמימותה, עובדה שמאפשרת לה סוף סוף להפוך מילדה נצחית לאישה של ממש. עמליה, שכן או לא תצליח בעתיד לקיים חיי משפחה עם מני, אהובה החמקמק, שנאלץ בעצמו להתמודד עם אובדן הערצתו האבסולוטית לגורו שלו, אבא שלה, כדי לזכות מחדש ואחרת במשפחה. ארבע הדמויות האלו, השחרזדות שלי, ייצרו עבורי מרחב עבודה מתמשך שאפשר לי להפוך בנושא האובדן, לממש אותו מכל צדדיו, להעמיק בו בלי פחד ולמצוא בו הומור גם בשנות האבל שהגיעו אחרי מותו של אבי. מילים הן נחמה גדולה, הומור הוא רפואה ומכאן שלוחה תודתית לעדה המרשג שכפתה עצמה עלי בעקשנות דטרמיניסטית, בבוטות בלתי נלאית ולעיתים גם בעלבונות קשים וסגנוניים שהצחיקו אותי עד דמעות וניחמו אותי כמו שרק דמות בדיונית שממציאה את עצמה יכולה.

מאיה הפנר, תל אביב, ספטמבר 2023

אורי הוכמן, ליא קניג, ריקי בליך

משולחנה של רחל המרחלת!

היי ונעים להיזכר, לא מכבר, עניין של כמה וכמה שנים לאחור, בלילות רביעי, יכולתם לראות את התורים בקיוסקים לרכישת עיתון "העולם הזה", אז בעריכתו של רפי גינת. ואיך היו הרוכשים פותחים את העמוד האחרון על מנת לפגוש אותי, כלומר את "רחל המרחלת" שידעה לספר את הסיפורים החמים ביותר, שרצו במדינת תל אביב ובארץ כולה, ולא היה צריך לציין במי מדובר. כולם הכירו את כולם. "המרחלת", מדור פופולארי, מוסד וותיק ידוע ואהוב, כיכב מידי שבוע כשהוא מביא את סיפורי ההיא עם ההוא, או ההוא עם ההיא, או בכלל ההוא עם ההוא. כל סיפור היה מגובה כמובן בתגובות, לפעמים תחנונים של נושאי הסיפור שלא האמינו שסיפורם גלוי ועתה יהיה גלוי לעיני כל. הייתי עדה לסודות הכמוסים של המדינה. הימים ימי התום. התקשורת שיתפה פעולה, עורכי הדין של צד זה או זה, גם הם שיתפו פעולה ו"מכרו" את הלקוחות מבלי שידעו. אז מי היא אשת החברה ש"חטפה" לחברתה הטובה את בעלה? שיחת היום, והיא בכלל לא ידעה שיש לה עניין במשולש שנוצר. ואיך איש העסקים פ.ש, נסע לסוף שבוע סוער באילת, ובעוד הוא חובק את מי שתהפוך ממזכירתו לצמודתו, מגיע השליח למסור לחוקית את הבקשה לגירושין. תדהמתמה! והביצה כמקרה יש כבר סיבה למסיבה, החוקית בתדהמה מבינה הכול ופוגשת את צרתה כשהיא, תאמינו או לא, לבושה ומטפחת שיערה בדיוק כמוה. העתק מדויק... הלם. איך הייתי עדה לשיחות אישיות (הוזמנתי) של אחד מקברניטי המדינה, שקיבל מהמאהבת עצות אישיות להנהגת המדינה, ולא לא רק משה דיין עשה את זה. לימים יעזוב את המאהבת, וראו זה פלא גם את אשתו לטובת צלע נוספת. הייתי עדה גם לשמחות, זוג שהגיע צמוד כל כך ובינם מבלי שצד א יודע על צד ב, עומדת המאהבת של הבעל שלא יכול היה ליהנות מהאירוע אליו הוזמנו שמה חלילה ייתפס. לכן אינני נדהמת מהדמויות שמופיעות במחזה, עדה ושמואל המרשג ורחל בלוק, וכלו בקלות למלא את המדור "רחל המרחלת" ולספק את סקרנותם של הקוראים שהיו עוקבים אחר מעלליהם מעל דפי העיתון... והשאר? יסופר בספר שיצא לאור מתי שהוא.

שלכם,

חנה ברק, או בשמי הספרותי "המרחלת".

חנה ברק, עיתונאית וותיקה. ערכה את מדורי החברה בעיתון "העולם הזה" בעריכתו של רפי גינת, בין היתר גם את המדור הפופולרי "רחל המרחלת".

גילת אנקורי, ליא קניג

ולפני הכל - הריח

ולפני הכל - הריח. כשקראתי את המחזה "מרציפנים" בפעם הראשונה, עוד לפני התמונות שהוא העלה בי, עוד לפני המחשבות והרגשות, עלה ממנו ריח מוכר, מין מתיקות כזו של בנדים וספריי לשיער ולחות וקרשים. ריח כזה של מאחורי הקלעים, וליתר דיוק - ריח של מאחורי הקלעים בתיאטרון "הבימה". וחשבתי לעצמי, זה לא ריח שאני מכירה מעכשיו, מחדרי החזרות שאני נמצאת בהם בעשרים כמעט שלושים השנים האחרונות, זה ריח קדום, מהילדות. אבל מה לילדה כמוני, שנולדה וצמחה כעשב פרא בקיבוץ נידח בנגב בשם רעים ולריח חריף ומתוק של אחורי הקלעים בתיאטרון "הבימה"? הריח הזה הגיע היישר מסיפוריו של אבא שלי, שאבא שלו, סבא שלי, משה פרנק, היה תאורן בהבימה, עוד בימים שבהם נקרא התפקיד חשמלאי. ואבא שלי, כילד, התרוצץ שם במסדרונות, ראה את כל ההצגות, ולימים, בבגרותו, אף כיוון את הפולו ספוטה על חנה רובינא ושחקנים נוספים. ואני גדלתי על ברכי הסיפורים האלו, וכל קיץ היינו נוסעים ורואים כמה הצגות שניתן לדחוס ביומיים בתל אביב, שבעיניים של ילדה מקיבוץ קטן בנגב היתה כה גדולה ומסתורית ובעיקר מלאת הוד והדר תיאטרוני. כך שהריח הזה, וכל הדמויות במחזה, כוכבת עבר וכלת פרס ישראל וסוכן שחקנים כושל וילדה שבגרה בצל התיאטרון, כל הנשמות העתיקות שמסתובבות ותוהות האם כבר נס ליחם או שנותרה עוד תקווה (נותרה עוד תקווה! תמיד יש תקווה!) כולן כה מוכרות לי כילדה, וכאילו לא חלפו אי אלו שנים מאז, כולן כמו משוטטות עדיין במסדרונות "הבימה", שכמה שלא ישפצו אותם, לא ניתן יהיה להוציא משם את הנשמות הטועות והתוהות האלו (או את הריח) וכל מה שנותר לי הוא לחלץ אותן משם, או אולי, נכון יותר, להשתדל דווקא לא להעיר אותן ורק להאיר עליהן בפנס (סבא משה, אתה יכול בבקשה לכוון את הפנס על ליא קניג?...)

מור פרנק, חדר החזרות, אוקטובר 2023

בין צחוק לעצב, בין חיוך לדמעה, בין אהבה לכאב

מהרגע שקראתי את "מרציפנים", היה לי ברור שהמוסיקה צריכה להיות קברטית. כזאת שנעה בין צחוק לעצב, בין חיוך לדמעה, בין אהבה לכאב. השיר "געגועים", הפותח את ההצגה, נכתב מיד על מנת שישמש כמפתח לקו העלילה ויהיה ברור על מה עדה ורחל רבות בחירוף נפש. מיד אחרי כתיבת השיר, אותו יצרתי בסגנון קברטי של שנות החמישים, חשבתי שהכי הייתי רוצה שישיר אותו השחקן והזמר גדעון זינגר ז"ל הנפלא והמיוחד עם הקול הכה מזוהה. בעזרת טכנולוגית AI, דגמתי את קולו של זינגר המנוח ו"לימדתי" אותו לשיר את "געגועים". התרגשתי עד דמעות להאזין לזינגר שר את השיר ופניתי למשפחתי המקסימה, אשר אישרה את השימוש בקולו ועל כך אני מודה להם מעומק הלב. מוטיב השיר הוא אחד המוטיבים המרכזיים המלווים את המוסיקה להצגה ולכן הרבה פעמים, באופנים שונים, הוא יתנגן לנו בסיפור שבין עדה לרחל, כמן רוח העומדת בין שתי הדמויות האלו. המוסיקה שתלווה את סיפורם של עמליה ומני תהיה גם היא קברטית, אבל תמיד מצד אחד "מטורללת" באיזה אופן ומצד שני שבורה ולא שלמה. בדיוק כמו יחסיהם שגם אם חמים, לא מגיעים למיצוי אמיתי. בנימה אישית ביותר - במהלך תקופת העבודה על המחזה, באופן כמעט מיסטי, גם החתולה האהובה שלי, סאקס, גססה והלכה לעולמה ואני מקדיש לה את השיר "געגועים" ואת המוסיקה של ההצגה הזאת כולה. מי ייתן והיא תפגוש ביום מן הימים גם את שולינק'ה, החתולה של עדה ושמואל.

דניאל סלומון, חדר החזרות, אוקטובר 2023